

„TĚŽKO SE ZBAVUJI NÁLEPKY MRTVÉHO STUDENTA“

MARTIN ŠMÍD

V roce 1989 jste studoval na Matfyzu?

Ano, byl jsem ve druhém ročníku. Později jsem pokračoval na *KPMS MFF UK*, ale v druhém ročníku jsme ještě byli pohromadě s ostatními matematiky.

Jaká byla v té době ve škole atmosféra?

Probouzející se. Například pár měsíců před listopadem proběhla na fakultě jakási diskuse. V rámci *perestrojky* tehdejší stranické vedení nařídilo, že se má diskutovat se studenty. Vedení fakulty tak skutečně na koleji

uspořádalo diskusi. Bylo tam tehdy úplně narváno, málem jsem se tam nevešel, a diskuse byla velice otevřená. Padaly zcela konkrétní dotazy. Jeden ze studentů například vyzval všechny členy vedení fakulty, kteří tam seděli na pódiu, aby jeden po druhém vyjádřili svůj názor na okupaci v roce 1968, a jestli si myslí, že se její vnímání někdy přehodnotí. Všichni se z toho tehdy vykroutili, až na docenta **Josefa Štěpána**^{str.131} z naší katedry, který měl vždycky pověst slušného člověka, byť byl proděkanem a pokud vím, tak i členem *KSČ*.

prof. RNDr. JOSEF ŠTĚPÁN, DrSc. /1943–2013/ matematik

Dlouholetý vedoucí *KPMS MFF UK* v letech 1993–2005, proděkan *MFF UK* v letech 1985–1991 a 2005–2012. Publikoval více než 70 původních vědeckých prací spadajících do hraniční oblasti mezi teorií pravděpodobnosti a matematickou analýzou. Jako autor monografické učebnice *Teorie pravděpodobnosti* (Academia, 1987) se stal zakladatelem moderního směru výuky této matematické disciplíny.

Patřil mezi zkušené a oblíbené pedagogy, významně ovlivnil vývoj oboru vytvořením základních přednášek a seminářů, napsal mnoho učebnic a skript. Pod jeho vedením obhájily diplomové práce desítky studentů a vychoval mnoho doktorandů, z nichž někteří jsou úspěšnými vědci a vysokoškolskými učiteli. Byl též spoluautorem monografie z oblasti náhodných procesů a stochastické analýzy.

Za soubor svých vědeckých prací obdržel v roce 1991 *Cenu ministra školství, mládeže a tělovýchovy*. Za vědeckou, pedagogickou a organizační činnost ve prospěch české a československé matematiky obdržel profesor Štěpán *Pamětní medaili JČMF* a pamětní medaile *MFF UK* i *UK*. Byl členem řady vědeckých rad, předsedou *AS MFF UK* a též členem *Meziresortní komise ministerstva školství pro vyzkumné záměry*.

Jako jediný řekl, že doufá, že se to vnímání přehodnotí.

Nastal pro vás osobně někdy v průběhu roku 1989 vyloženě zlomový moment?

Já jsem tomu nevěřil ani 19. nebo 20. listopadu. Nevěřil jsem, dokud vláda nepodala demisi. A že by třeba mohl být prezidentem Václav Havel? To bylo pro mě zcela nemyslitelné. Možná někteří mí spolužáci viděli dál, ale já rozhodně ne.

Vzpomínám si, že přímo při zakládání **OF** se většina disidentů shodovala, že by se s tou stávající mocí mělo diskutovat. A jen **Jan Ruml**^{str.132} řekl, že to jsou zločinci a s těmi se mluvit nesmí. Tehdy mi to přišlo hrozně radikální, byť z dnešního pohledu měl samozřejmě pravdu. Bylo štěstí, že komunisti vlastně odstoupili nebo odpadli sami, protože by se s nimi pravděpodobně mluvit nedalo.

Jak jste to období vnímal vy sám? Cítil jste spíš naději nebo nervozitu?

Těsně před revolucí jsem měl hodně smíšené pocity. Na jedné straně se společnost začínala

JAN RUML / * 1953/ politik

Je synem disidenta a šéfredaktora samizdatových *Lidových novin* Jiřího Rumla (1925–2004). Z politických důvodů nebyl před rokem 1989 přijat na vysokou školu, a proto pracoval v různých dělnických profesích. Je signatářem *Charty 77*, v roce 1979 se stal členem **VONS**. Spolu zakládal samizdatové *Lidové noviny* a od listopadu 1989 pracoval v *Nezávislém tiskovém středisku*. Později se podílel na vzniku týdeníku *Respekt*. V roce 1990 pak působil jako mluvčí *Charty 77*. Výrazně se angažoval v polistopadové politice. Byl ministrem vnitra (1992–1997), poslancem a po rozchodu s **ODS** také prvním předsedou *Unie svobody*.

probouzet, občas se ke mně dostaly samizdatové *Lidové noviny*, poslouchali jsme samozřejmě zahraniční rozhlas, **BBC**, **RFE** i **VOA**. Byla petice *Několik vět* a na jedné z těch stanic se hlásilo, kdo všechno ji podepsal. Vždycky, když se objevilo nějaké jméno, které jsem tam nečekal, měl jsem z toho radost. Ale upřímně jsem nevěřil, že by se to mohlo v dohledné době nějak zlomit. Jestli po mně chcete, abych tyhle rozporuplné pocity pojmenoval, zavřel do jedné krabičky a převázal mašličkou, tak to nejde.

Účastnil jste se 17. listopadu manifestace?

Byl jsem tam. Když nás na Národní z obou stran zavřeli, tak jsem byl někde na úrovni Mikulandské. A dokud byla možnost odtud odejít, tak jsem ji i s kamarády využil. Říkal jsem si, že to už nemá cenu.

Kdy jste se poprvé dozvěděl, že měl na Národní zemřít Šmíd? A jak jste na to reagoval vy a vaše okolí?

Už někdy během soboty jsem z druhé ruky slyšel, že tam možná byli i mrtví. V sobotu večer jsme s rodinou měli lístky do divadla. Když jsme tam přišli, herci řekli, že nebudou hrát. Při vysvětlování mimo jiné zmínili, že měl na Národní zemřít student. Až večer jsme se ze zahraničního rozhlasu dozvěděli, že jméno toho údajně mrtvého studenta souhlasí s mým jménem. Vlastně ještě dřív k nám domů přišli spolužáci, kteří zjišťovali, zda jsem já i ten druhý Martin Šmíd v pořádku. Dozvídal jsem se to takhle postupně.

Pro mě je to velmi nepříjemná součást revoluce, protože je to výrazná věc, která se udála, ale já jsem na ní neměl žádný, opravdu žádný podíl. Když se řekne nepravda, tak se má vyvrátit. Takže jsem ji chtěl nechtě musel vyvracet a byl jsem tak medializován včetně vzhledu, jména, části mého příběhu. Stala se ze mě taková pseudocelebrita. A té nálepky se jen velmi těžko zbavuji. Byl bych nejradši, kdyby se to vůbec nestalo, protože jsem před